WANNEER GOD ZWIJGT

Lijden, verlies, rouw en hoop
in Bijbels perspectief

Gerard Feller

redactie en samenstelling

FellerBooks.com

WANNEER GOD ZWIJGT

Lijden, verlies, rouw en hoop in Bijbels perspectief

Gerard Feller
redactie en samenstelling

Feller Books

Colofon

WANNEER GOD ZWIJGT - Lijden, verlies, rouw en hoop in Bijbels perspectief

Redactie en samenstelling: Gerard Feller

Uitgever: Feller Books - FellerBooks.com

Bronbijdragen: Guus Molenaar/Moolenaar, Thomas Gerlach en dr. Kurt Blatter. De oorspronkelijke teksten zijn voor deze uitgave geredigeerd, thematisch geordend, ontdubbeld en voorzien van verbindende teksten, tabellen en pastorale toepassingen.

Deze uitgave is een pastorale en theologische publicatie. Zij vervangt geen medische, psychologische of psychiatrische diagnostiek of behandeling. Bij ernstige of aanhoudende psychische klachten is professionele hulp aangewezen.

© 2026 Feller Books. Alle rechten voorbehouden, met behoud van rechten van de oorspronkelijke auteurs en aangehaalde bronnen.

Inhoud

Voorwoord - wanneer antwoorden niet genoeg zijn..... 6
1. Wanneer verlies dichtbij komt..... 6
2. Jeremia: verdriet krijgt woorden..... 7
3. Van wanhoop naar hoop..... 8
4. Rouw tonen mag..... 10
5. Teleurgesteld in God..... 11
6. Wat teleurstelling met een mens kan doen..... 13
7. Wanneer God zwijgt..... 15
8. Job: de rechtvaardige in de storm..... 17
9. De jammerklacht van Job..... 18
10. Gods troost en geestelijke rijping..... 19
11. Kan lijden betekenis hebben?..... 20
12. Geloof, volharding en het kruis..... 22
13. Wanneer lijden wordt afgewezen of onverdraaglijk voelt..... 23
14. Zwakheid is niet hetzelfde als zonde..... 24
15. Psalm 62: stort uw hart uit..... 26
16. De omweg via God..... 28
17. Een pastorale weg door lijden en rouw..... 29
Bronnen en verantwoording..... 30

Voorwoord - wanneer antwoorden niet genoeg zijn

Lijden stelt niet alleen vragen aan ons gevoel, maar ook aan ons beeld van God. Verlies kan een mens beroofd achterlaten van wat vanzelfsprekend leek: gezondheid, werk, veiligheid, een geliefde, toekomstverwachting of geloofszekerheid. In zulke perioden is een snel antwoord vaak minder behulpzaam dan een betrouwbare aanwezigheid.

Dit boek brengt vijf pastorale en theologische teksten samen. De rode draad is niet dat elk lijden verklaard kan worden. De rode draad is dat de Bijbel ruimte geeft aan klacht, rouw, zwakheid, vragen en zelfs de ervaring van Gods zwijgen, terwijl zij tegelijk blijft spreken over trouw, hoop, verlossing en geestelijke rijping.

De hoofdstukken zijn daarom bewust opgebouwd van ervaring naar duiding. Eerst komt het verlies zelf. Daarna de klacht en teleurstelling. Vervolgens Job, de vraag naar betekenis, de omgang met zwakheid en tenslotte de beweging naar hoop. Waar de oorspronkelijke bijdragen stellige theologische conclusies trekken, zijn die als theologische overtuiging weergegeven en niet als klinische verklaring voor psychisch lijden.

Niet te snel zeggen	Wel ruimte voor maken
"Je moet gewoon geloven."	"Vertel wat dit verlies met je doet."
"Alles gebeurt met een reden."	"Niet alles is voor ons verklaarbaar."
"Je mag niet boos zijn op God."	"De Bijbel kent klacht, protest en tranen."
"Je moet eroverheen komen."	"Rouw heeft tijd, taal en nabijheid nodig."

1. Wanneer verlies dichtbij komt

Rouw begint waar iets of iemand van betekenis wegvalt. Dat kan een overlijden zijn, maar ook gezondheid, werk, relatie, veiligheid of toekomst.

Bronbasis: Guus Molenaar/Moolenaar, Over verlies en rouw

Als verlies en rouw dichterbij komt

Het verdriet over verlies van wat je kostbaar is, komt dichterbij als je zelf je gezondheid of baan (en/of huis) kwijtraakt, of dat iemand die je dierbaar is al dan niet plotseling overlijdt. Verdriet komt ook dichtbij als een verkering of verloving uitgaat. Of wanneer ouders in echtscheiding liggen. Het kinderleed is met geen pen te beschrijven. Kinderen verliezen veiligheid, zekerheid en zorg van ouders die in veel gevallen teveel met hun eigen belang bezig zijn of dit wel willen geven, maar door de omstandigheden daar onvoldoende aan toe kunnen komen. Er is oneindig veel meer te noemen. Al de genoemde mensen kunnen over hun situatie hún boekje ‘hoe vreselijk is het’ schrijven.

Verlies en rouw in de tijd van de schrijver

Zo ook Jeremia. Zijn boekje ‘Klaagliederen’ betekent letterlijk vertaald: ‘hoe vreselijk is het’.

Immers in 586 voor Christus pakten donkere wolken samen. Nebukadnezar belegerde de stad Jeruzalem en nam haar in met allerlei gevolgen voor de bevolking. Jeremia's beleving lijkt enigszins op wat in onze tijd gebeurt: honger, deportatie (wegvoering uit huis en land). Blijdschap veranderde in rouw. Het tweestammenrijk Juda werd ontvolkt en kreeg te maken met harde dienst. Feestgangers kwamen niet meer naar Jeruzalem. Men was beroofd van inkomen, kracht en eer. Er kwam gebrek aan eten en drinken; de kinderen smachtten ernaar. Vrouwen werden onteerd. Mannen, vrouwen en kinderen lagen dood op straat. De tempel werd geschonden. Aan de eredienst kwam een einde. Gebouwen en paleizen werden vernietigd. Weer anderen werden tot dwangarbeid veroordeeld. Hoe vreselijk is het. Het roept ook boosheid op. In een eerder artikel heb ik erop gewezen hoe belangrijk het is om dan het oordeel over wat ons is aangedaan doorleefd in Gods handen te leggen[1]. In dit artikel ligt echter de nadruk op verlies en rouw.

Oorzaak verlies en rouw

In de dagen van Jeremia was de val van Jeruzalem het gevolg van de zonde van het volk. Nota bene Jeremia zelf had ervoor gewaarschuwd. Hij had het voorgesteld door een kruik te nemen en deze aan stukken te breken. Daarbij had hij gezegd dat dit symbolisch was voor wat de Here had gezegd met het volk te zullen doen. En wel als het zich niet tot Hem bekeerde van haar volharding in de zonden[2]. De oorzaak van verlies en rouw kán dus gelegen zijn in persoonlijke zonde en in zonden van anderen. Vaak is het een gevolg van de gebrokenheid van de schepping waarin we leven.[3]

Onze cultuur en rouw

In onze cultuur zijn velen gewend om hun gevoelens weg te stoppen. Mannen zijn in het algemeen nog meer hiertoe geneigd dan vrouwen. Ze willen vaak macho, sterk zijn. Maar ook veel vrouwen hebben 'geleerd' om 'niet te zeuren', 'gewoon door te gaan', om 'flink' te zijn. Wie telkens zo handelt, ontkent een deel van zijn persoonlijkheid. 'Ik voelde de pijn niet eens meer', zei iemand tegen me. Werkt dit? In pastorale bediening hebben zeer velen moeten erkennen: nee! Het kan soms tijdelijk werken en ook even functioneel zijn, maar op de lange termijn breekt het ons op. Mensen krijgen er vaak moeite mee om zichzelf te zijn. Om écht te zijn. Om te leven. Sommigen worden snel geïrriteerd, anderen bitter en onbereikbaar; weer anderen hebben het idee gek in hun hoofd te worden.

Redactionele kern: verlies is niet alleen een gebeurtenis buiten ons; het verandert de innerlijke kaart van het leven. Daarom vraagt rouw niet om ontkenning maar om erkenning.

2. Jeremia: verdriet krijgt woorden

Klaagliederen laat zien dat geloofstaal niet alleen lofzang is. Ook de ontreddering krijgt woorden.

Bronbasis: Guus Molenaar/Moolenaar, Over verlies en rouw

Omgaan met het verdriet

Als bijvoorbeeld een moeder met een kind aan het wandelen is en het kind een beertje laat vallen, zal het kind in de regel om dit beertje roepen. Mogelijk in de trant van: 'mama, beertje is weg'. En mama doet er wijs aan acht te slaan op het kind. Want anders zal het kind gaan huilen of schreeuwen om toch maar het beertje terug te krijgen. Dit is een gezonde reactie op verlies.Verlies van geliefden, verlies van werk en alles wat ons kostbaar is, slaat 'een gat in het leven', zoals ook een vrouw mij vertelde toen ze haar man verloren had. Zij wilde erover praten.

Jeremia spreekt ook zijn bittere verdriet uit over wat er gebeurd was. Vijf hoofdstukken lang. Tegen wie? Hij sprak tegen zijn vrienden, maar zoals wel vaker gebeurt, konden zij er niet veel mee. Hij bespreekt het ook met God! Hij zegt o.a.: 'Och HERE, alle vrede en voorspoed zijn lang geleden verdwenen, want U hebt ze weggenomen. Ik weet niet meer wat geluk is[4]. …. Het gaat haar vijanden voor de wind, want de Here heeft Jeruzalem gestraft voor haar vele zonden; haar jonge kinderen zijn gevangen genomen en als slaven weggevoerd naar een ver land'[5] Hij weet dat God de val van Jeruzalem voorzegt had, maar toch spreekt hij zich uit. Opmerkelijk is wat hij hier zegt: 'Hij, de Here, is rechtvaardig, want tegen zijn woord ben ik weerspannig geweest' [6]. Hij identificeert zich met zijn eigen volk, dat van Gods wegen niet wilde horen. Wat doet hij nog meer? Hij stort zijn hart voor de Heer uit: 'Om al deze dingen moet ik huilen; de tranen stromen langs mijn wangen. Mijn trooster is ver weg en Hij is de enige die mij zou kunnen helpen. Mijn kinderen hebben geen toekomst, want vijanden overheersen ons. Och HERE, kijk toch naar mijn wanhoop; mijn hart is gebroken en mijn ziel krimpt ineen van angst, want ik ben vreselijk opstandig geweest. In de straten wacht het zwaard mij op; thuis word ik bedreigd door honger en ziekten'.[7]

Rouw en hoop

3. Van wanhoop naar hoop

De omslag in Klaagliederen 3 wist het verdriet niet uit. Hoop verschijnt midden in de herinnering aan ellende.

Bronbasis: Guus Molenaar/Moolenaar, Over verlies en rouw

De nood wordt zo hoog beleefd dat Jeremia zegt: 'Ik dacht: vergaan is mijn kracht, vervlogen mijn hoop op de Here. Gedenk aan mijn ellende en omzwerving, ... Zo vaak mijn ziel dit gedenkt, buigt zij zich neder in mij'[8].Ervaart Jeremia in zijn strijd iets van God of van zijn tegenwoordigheid? Hij zegt: 'Ook al schreeuw en huil ik uit alle macht, Hij wil niet naar mijn gebeden luisteren'[9].

Hij ziet het even niet meer zitten. Herkent u dat ook? Hij heeft even geen hoop meer. En dan… Het lijkt wel of de Here ons in dit gedeelte wil zeggen: ga terug naar de Schrift! Neem

niet het gevoel als fundament om verder te komen, maar Mijn beloften, opgeschreven in de Bijbel. Het is het geloof dat ziet op de beloften van God en zegt: het is waar, al zie ik het niet, al beleef ik het niet, al kan ik het nu niet beredeneren. Dan volgt er bij Jeremia ook een omkeer. Hij brengt in zijn fel verdriet Gods waarheid in herinnering. Het is zoals de opkomende zon haar stralen aan de horizon laat verschijnen. Zo breekt er weer in zijn leven de hoop door. Hij zegt: 'Dit zal ik mij te binnen brengen, daarom zal ik hopen: Het zijn de gunstbewijzen des Heren, dat wij niet omgekomen zijn, want zijn barmhartigheden houden niet op, elke morgen zijn zij nieuw, groot is uw trouw[10]!'.

Hij bekijkt de situatie niet meer vanuit zijn eigen door emoties verkleurd perspectief, maar beziet het in de wetenschap dat God trouw is. Hij zegt: God is goed en barmhartig en trouw.

Jeremia kijkt niet meer alleen naar omstandigheden, die niet eerlijk zijn, maar naar God, die wel eerlijk is. Ook herinnert hij zich pas dan het volgende: 'Want niet voor eeuwig verstoot de Here. Want als Hij bedroefd heeft, ontfermt Hij Zich naar de grootheid van zijn gunstbewijzen. Immers niet van harte verdrukt en bedroeft Hij de mensenkinderen[11]'. Hij ziet weer in dat God genadig is.Op het keerpunt zelf spreekt hij uit: 'Mijn ziel zegt: Mijn deel is de Here, daarom zal ik op Hem hopen[12]'. Hij gáát voor de Heer. En dàt terwijl hij in grote moeilijkheden verkeert en groot verdriet kent. Hij vertrouwt weer op de Here, die hij eerder in zijn leven heeft ervaren. Hij grijpt de uitgestoken hand van God. In dit alles heeft hij houvast. Hij heeft een anker voor zijn ziel gevonden. Het vertrouwen wordt gevoed door terug te blikken naar de momenten dat God wel dichtbij is.

Dan kan hij ook het volgende zeggen:

'Goed is de Here voor wie Hem verwachten, voor de ziel die Hem zoekt; goed is het, in stilheid te wachten op het heil des Heren'[13]. Hij is als een verliefde jongen, die vol verwachting op zijn meisje wacht, die door omstandigheden te laat op de afspraak is. Hij vertrouwt erop dat ze komt.

Op diverse snelwegen staat er een bord: Ga terug! Wie dit tegenkomt, weet dat hij op de verkeerde weg is. Als wij lijken op te gaan in ons verdriet, dan zegt de Here eigenlijk ook: ga terug. Het is gevaarlijk om op die weg verder te gaan. Ga terug naar het punt waar het nog veilig was. Anders gezegd, ga terug in herinnering naar hoe je God beleefde in tijden dat het goed was. Voed het oude vertrouwen door Gods beloften weer in je herinnering te brengen. Of denk aan momenten dat God je uit een situatie gered heeft. Hij wil dat opnieuw doen. Hij steekt zijn hand uit…

Beweging	**Pastorale betekenis**
Herinneren van de pijn	De werkelijkheid wordt niet ontkend.
Klacht uitspreken	Emotie krijgt taal en richting.
Herinneren van Gods trouw	Het perspectief wordt ruimer dan het moment.
Wachten	Hoop hoeft niet hetzelfde te zijn als onmiddellijke oplossing.

4. Rouw tonen mag

Een mens hoeft voor God geen onaangedane versie van zichzelf te worden. Tranen en klacht horen bij de Bijbelse werkelijkheid.

Bronbasis: Guus Molenaar/Moolenaar, Over verlies en rouw

Rouw tonen mag

Tijdens de zoektocht terug mogen we alle mogelijke verdriet uiten. Het is zelfs heilzaam! God wil gekend worden in jouw pijn en verdriet, zelfs al heb je onaardige dingen tegen Hem gezegd. Jeremia klaagt, huilt, worstelt en verwerkt een boek lang zijn verdriet. We komen dat ook elders in de Bijbel tegen. Jacob werd bij zijn dood 70 dagen beweend! Jezus uit Zijn verdriet uit als Lazarus overleden is[14].De Jood scheurde als teken van rouw een handbreed van zijn kleren. Speciale klaagvrouwen in het Oosten kwamen om treurige muziek te maken om de emoties op gang te brengen. David, bepaald geen watje, zegt: 'Het verdriet put mij uit; elke nacht wordt mijn kussen nat van de vele tranen'[15].

Klagen, mopperen?

Verdriet tonen is dus bijbels en gezond. Wat niet goed is, is mopperen over allerlei dingen[16].Maar is het juist om te zeggen: God wil toch niet dat we klagen? Jeremia zegt toch zelf: 'Wat klaagt dan een mens in het leven! Ieder [klage] over zijn zonde[17]'.We moeten toch dankbaar zijn? Ik denk dat er sprake is van een misverstand. Klagen als levenshouding ontneemt jezelf en je omgeving de vreugde van het leven. Maar klagen in de zin van uitdrukken van emoties over verlies en rouw is daarmee niet te vergelijken. God verlangt er juist naar dat we ons hart bij Hem (als betrokken Vader) uitstorten[18], omdat Hij van ons houdt. Hij schiep ons met gevoelens, en daarom mogen we die hebben. Het màg bij Hem... We hoeven ze niet weg te stoppen. Dat doet Jeremia ook niet. We hebben bij Hem geen machogedrag nodig.

Rouwen

Het helpt ons te willen[19] accepteren dat God heeft toegelaten dat onze omstandigheden moeilijk zijn geweest. Dit is zelfs noodzakelijk voor het afvloeien van de noodzakelijke gevoelens. Wie weet te rouwen zal God eerder van harte dank kunnen brengen. Want rouw (verdriet) is een proces waarin je je innerlijk losmaakt van wat er gebeurd is, wat je in de ruimte brengt. Wie rouwt loopt als het ware met zijn hart achter de feiten aan. In het rouwen voltrekken zich scheiding en verlies aan de persoon zelf: Het realiteitsbeginsel zet zich dan door in de totaliteit van de zelfervaring en dit betekent altijd verdriet.

De wijze waarop met verdriet wordt omgegaan kan positief of negatief zijn. Krampachtig verdriet dat bij wijze van spreken door de situatie van de persoon wordt afgeperst, heeft geen bevrijdende werking. Het voert namelijk niet tot de aanvaarding van het onvermijdelijke. Het

blijft in berusting steken of in het gevoel van met de rug tegen de muur staan en zich erbij neer moeten leggen. In de angst en wanhoop en het verdriet drukt zich het onvermogen uit om een verlangen op te geven, waarvan men in de diepte beseft dat het niet meer vervuld kan worden. De psyché heeft immers tijd nodig om zich in te kunnen voegen in de nieuwe realiteit. Ik merk op dat Jeremia na wat hij heeft uitgesproken weer verder rouwt om het verlies van veel wat kostbaar was. Rouwverwerking is immers een proces, waarover de Bijbel ons het een en ander te zeggen heeft. Dit proces heeft geen vastgestelde tijd en kan van persoon tot persoon verschillen. Aan de ene kant is er in dit proces de valkuil van stoer en flink te zijn, wat gepaard kan gaan met lichamelijke kwalen. Aan de andere kant is der de valkuil van het zelfmedelijden.

Van Jeremia en andere genoemde personen mogen we leren dat gevoelens geuit mogen worden. Dat we terug mogen gaan naar het moment dat we onze vreugde kwijtraakten. Het onderwerp raakt ons allen. Want iedereen heeft op een of andere manier te maken met verlies…God steekt Zijn hand naar ons uit. Door Zijn Geest en door Zijn kinderen. Hij weet wat het is om Iemand te moeten missen. Hij heeft moeten toezien hoe Jezus Christus leed en stierf om onze zonden te kunnen dragen. God begrijpt je volkomen en zegt dat je je moeite en je verdriet in Zijn hand mag leggen[20]. Dan krijgt het een plekje.

Pastorale toepassing: onderscheid klagen als levenshouding van klagen als eerlijke taal van verdriet. Het tweede kan juist een weg zijn naar verwerking, gebed en verbondenheid.

5. Teleurgesteld in God

Teleurstelling ontstaat waar verwachting en ervaring uit elkaar lopen. Juist in geloof kan die kloof pijnlijk worden.

Bronbasis: Guus Molenaar, Teleurgesteld in God?

Inleiding

We staan dit keer stil bij het pastorale thema ‘teleurgesteld in God’ …. We kunnen ons voorstellen dat de lezer iets beleeft als ‘zo iets durf ik nauwelijks te denken, laat staan het uitspreken of op papier zetten’. Het klinkt inderdaad blasfemisch (godslasterlijk), profaan (ketters). Vanuit de pastorale praktijk merken we dat we ‘t het niet zo gauw uitspreken. Maar dat wil nog niet zeggen dat het niet in ons leeft.

Zou God de gedachte (al dan niet weggedrukt) dat we in Hem zijn teleurgesteld niet kennen? We weten wel beter, en David zegt: ‘u kent mijn zitten en mijn opstaan, u verstaat van verre mijn gedachten; Want er is geen woord op mijn tong, of, zie, Here, u kent het volkomen[i];

Het doel van dit artikel is om dit thema bespreekbaar te maken, opdat we in oprechtheid naar God én naar onszelf met deze gedachten om kunnen gaan. Immers, het wegdrukken van wat in ons leeft is niet functioneel. Het doel is verder opdat de teleurstelling en de mogelijk ermee gepaard gaande ontmoediging een plaatsje kan krijgen. Verder merk ik op dat in de

Schrift het teleurstellen niet voorkomt. Mogelijk is een goed bijbels equivalent voor teleurstellen beschamen.

We zullen het leven van Job met al zijn moeite niet breed uit meten. Het is immers bij de meeste lezers wel bekend dat Job door een diep dal gegaan is. Hoe zou u zijn woorden willen typeren, die hij tot God uitroept als hij zegt: 'Ik roep tot U om hulp, maar u antwoordt mij niet; ik sta daar, maar u let niet op mij[ii]'. Welke gedachten en gevoelens roept dit bij u op?

C.S. Lewis verwoordt deze ervaring na dood van zijn vrouw als volgt: 'waar is God? Dat is een van de meest verontrustende symptomen: Als je gelukkig bent, zo gelukkig dat je geen behoefte aan Hem voelt, … dan word je – of tenminste, zo ervaar je het – met open armen ontvangen. Maar ga eens tot Hem als je Hem wanhopig nodig hebt, als alle andere hulp tevergeefs is, wat vind je dan? Een deur, die voor je neus dichtgeslagen wordt en binnen het schuivende geluid van een grendel, een dubbele grendel. Daarna stilte. Je kunt evengoed weggaan. Hoe langer je wacht, hoe dreigender de stilte wordt'. …

Waarom ervaren we in meer of mindere maten dat God zwijgt, als je Hem nodig hebt? waarom houdt Hij zich, tenminste in onze beleving, nog wel eens verborgen? Waarom lijkt Hij ons naar het soms schijnt maar aanmodderen? Is Hij dan wel écht bij ons betrokken, denken we op zo'n dieptepunt? In onze beleving is God dan zo ver weg. Waarom leidt God ons niet duidelijker? Dat belooft Hij toch? Hij zegt toch zelf: 'Ik leer en onderwijs u aangaande de weg die u gaan moet; Ik raad u; mijn oog is op u'[iii].

Waarom is God niet duidelijker in zijn bedoelingen en antwoorden naar ons? Zoals dat ging in tijd dat Israël uit de woestijn naar het beloofde land werd geleid. Toen stuurde Hij een wolkkolom, die overdag voor het volk uitging en een vuurkolom 's avonds. Toen wist men precies waar ze aan toe waren.

We ervaren het als niet eerlijk. Ik heb zelf ook een lange tijd meegemaakt waarin ik teleurgesteld was in God. Ik ben, als christen, ook gaan twijfelen, zelfs in Zijn bestaan. Dat was een moeilijke periode. Ik heb gemerkt dat zowel veel jongeren als volwassenen hiermee zitten. Immers, hoe velen van ons herkennen zich niet de veel gestelde vraag: waarom gebeuren er vreselijke dingen bij gelovige én ongelovige mensen, zonder dat er een patroon te ontdekken is? Wie heeft zich niet de vraag gesteld: waar was God toen … Waarom heeft God niet ingegrepen toen… Had Hij niet kunnen zorgen dat … En zo voort.

Teleurgesteld omdat

C.S. Lewis was teleurgesteld omdat hij verwachtte dat God hem met open armen zou ontvangen, maar hij ervoer slechts de stilte.

We zijn teleurgesteld als onze verwachting niet uitkomt. Als we in onze hoop worden beschaamd of wij Hem niet begrijpen.

Ik las eens over een enthousiaste jonge zendeling, die naar Afrika was gegaan. Hij was een man van bijna twee meter. Hij wilde zijn als het volk waarmee hij optrok. Daarom nam hij hun gewoonten aan en ging ook op blote voeten lopen. Maar zijn voeten hadden nog niet die eeltlaag die nodig was om door de rimboe te lopen. Hij had nog niet de vaardigheid om de

dorens te ontlopen. Het doet me nog steeds wat als ik er aan denk dat hij in een flinke doorn liep, een ontsteking in zijn voet kreeg, en er aan overleed. 'God, waarom moest zo'n bewogen en bevlogen man, die veel voor die Afrikaanse stam had kunnen betekenen nu zo om het leven komen'! …

Dan voel ik me teleurgesteld in God die het anders had kunnen doen verlopen. Hij had een wonder kunnen doen geschieden, waardoor zelfs de bevolking tot bekering kon komen. Mijn voorstelling van God was in duigen gevallen. Dat is altijd pijnlijk.

Er is immers telkens sprake van teleurstelling wanneer er een kloof wordt ervaren tussen wat we van God en/of van het christelijk geloof verwachten én wat we daarvan in het leven ervaren?!

Ook Job begreep God niet en was in Hem teleurgesteld. Hij zegt: Ik verwachtte het goede, maar het kwade kwam; ik verwachtte het licht, maar de duisternis kwam[iv].

Op grond van zijn zuivere wandel met de Here, verwachtte Job zegen, maar hij ervoer in dat God hem een bitter lot beschikte[v], ja zelfs als een vijand beschouwde. Daarom zegt hij: 'Waarom verbergt u uw aangezicht en beschouwt u mij als uw vijand?'[vi]

Weet u, hij zei nog veel meer. Dingen die ik niet zou durven te zeggen, als het niet in de Bijbel zou staan. Hij zei: 'Gelijk een ineenstortende berg in gruis valt, en een rots gerukt wordt uit haar plaats, (zoals) het water stenen afslijpt, zijn stromen het stof der aarde wegspoelen, zo vernietigt u des mensen hoop[vii].

Voelt u wat er in hem omgaat?

6. Wat teleurstelling met een mens kan doen

Teleurstelling kan leiden tot terugtrekking, boosheid, cynisme of geloofstwijfel. De bron pleit ervoor deze reacties niet te verbergen maar onder ogen te zien.

Bronbasis: Guus Molenaar, Teleurgesteld in God?

Hoe kunnen we op teleurstellingen reageren?

Teleurgesteld worden doet pijn.

Daarop kun je op verschillende manieren reageren. Bijv.:

We kunnen het glashard voor onszelf ontkennen dat we teleurgesteld zijn; we leven alsof er geen situatie is geweest waarin we teleurgesteld waren. We weigeren erover na te denken, dan voelen we de pijn tenminste niet. Maar we raken wel van onszelf vervreemd…

Het idee dat bijv. bidden toch niet helpt, kan je doen terugtrekken van God. Je vraagt je af: Is Hij wel te vertrouwen? Je stelt zijn integriteit in vraag. Is Hij wel eerlijk, is Hij wel goed. We kunnen erdoor gaan twijfelen, het tast onze zekerheid aan. Het kan leiden tot ontgoocheling.

Het kan leiden tot bouwen van ivoren torens waarin we ons terugtrekken. ; jezelf willen beschermen tegen nieuwe teleurstellingen en je daarom in toenemende mate afzijdig houden van God en gemeenteleden etc.

Teleurstellingen kan tot boosheid leiden. Immers je ontvangt minder aandacht, zorg, liefde en begrip dan dat je wenst.

Je kunt dan een protesthouding naar God ontwikkelen, door bijv. alles te doen wat God verboden heeft.

We kunnen ook God negeren… We doen alsof Hij er niet is; we zeggen het geloof vaarwel of tenminste op een laag pitje.

We kunnen cynisch (schaamteloos ongevoelig) worden. Allemaal om te voorkomen dat je weer pijn zult krijgen.

Sommigen raken zo teleurgesteld in de God, zoals zij zich Hem voorstellen, dat ze afhaken. Het geloof hoeft niet meer. In ieder geval niet zo.

Je kunt ook het uitschreeuwen naar God. Niet onbeschaamd, zoals op de illustratie het geval is. Wel het uitroepende je vertwijfeling aan Hem bekend maken, zoals de grote profeten Jesaja en Jeremia dit doen, en David en Job! Ze verwoordden hun pijn, moeiten, hun onbegrip. Ik vind het zo mooi dat ze dat doen! Nergens vind je dat als zij of anderen dat doen, God hen veroordeelt omdat zij hun gedachten en gevoelens tot Hem uitroepen. Hooguit corrigeert God hen, bij wijze van uitzondering, opdat zei Hem in het juiste licht zouden zien. Van alle mogelijkheden zie ik dit uitroepen als de meest wijze en meest bijbelse manier om er mee om te gaan! Al ben ik mij ervan bewust dat velen dat niet gewend zijn. Zou daarin niet de bron van veel frustraties liggen? Dit uitroepen tot Hem is het meest wijze dat we kunnen doen, omdat deze weg een gezonde uitlaatklep voor onze gevoelens is. Onze gevoelens ten opzichte van God zijn namelijk niet de oorzaak, maar het gevolg van onze gedachtegang.

Verwachtingspatronen

We kunnen soms te hoge verwachtingen van Hem hebben. Te hoge verwachtingen zijn eigenlijk onrealistische verwachtingen. Verwachtingen, die niet passen bij de persoon met wie je te maken hebt. Te hoge verwachtingen zijn verwachtingen die iemand niet kan of hoeft waar te maken. Dat zou zelfs niet reëel zijn. Een te hoge verwachting functioneert als een claim. Gaan we zo soms ook niet met God om, op straffe dat we anders boos of teleurgesteld zijn in Hem? Wie zijn wij dat we dat al dan niet bewust doen?

We kunnen God of we kunnen het leven oneerlijk noemen.

We kunnen het leven soms als oneerlijk beschouwen. Dat is terecht, want het leven is niet eerlijk. We kunnen ook het leven met God vereenzelvigen, God als oneerlijk beschouwen. Zoals Job zei: Wendt u tot mij, dan zult u ontzet staan en de hand op de mond leggen. 6 Als ik eraan denk, sta ik verschrikt, en grijpt siddering mij aan. 7 Waarom blijven de goddelozen in leven, worden zij oud, nemen zelfs toe in kracht?[viii] Hij zegt eigenlijk: waarom moet ik, die naar Gods normen leef dit alles ondergaan?

De gedachte is dat 1. als God eerlijk en goed is, kan het toch niet mogelijk zijn dat mij / ons kwade dingen kunnen overkomen. 2. dat het leven naar Gods normen ons behoedt voor nare dingen. Nu is het waar dat we dan voor veel nare zaken behoed worden, maar die beide gedachten liggen wel aan de wortel van onze teleurstelling. Want de God die de zon over

goeden en kwaden doet opgaan, heeft nooit beloofd dat wij bewaard blijven voor narigheid, noch dat Hij op onze tijd ons antwoordt! Ook heeft Hij ons geen wonder beloofd, hoewel Hij dit soms wel geeft. Toch menen wij dat we er aanspraak op moeten kunnen maken.

Reactie	Risico	Pastorale tegenbeweging
Ontkennen	Vervreemding van eigen gevoel	Benoemen wat werkelijk pijn doet
Terugtrekken	Isolement	Een veilige ander toelaten
Boosheid	Verharding of protestgedrag	Boosheid in gebed verwoorden
Cynisme	Bescherming tegen nieuwe pijn	Voorzichtig opnieuw leren vertrouwen
Geloofstwijfel	Godsbeeld en ervaring vallen uiteen	Vragen onderzoeken zonder haastige veroordeling

7. Wanneer God zwijgt

Job ontvangt geen eenvoudige verklaring. Gods antwoord verplaatst de vraag van volledige verklaring naar de verhouding tussen Schepper en mens.

Bronbasis: Guus Molenaar, Teleurgesteld in God?

Zwijgt God?

In het leven van Job zwijgt God lange tijd[ix]. Soms ook bij ons. Mogelijk omdat we in de dimensie waarin wij leven God noch Zijn uitleg zouden kunnen begrijpen. Mogelijk omdat Hij, de almachtige God, soms handelt als wijze als ouders, die tegen hun kinderen zeggen: ‘dit kun je nu nog niet begrijpen, maar als je later groot bent …’. Ouders rekenen erop dat het kind dan op hen vertrouwt. Zij gaan zich, als ze wijs zijn, niet naar de kinderen bewijzen dat ze goed zijn (voorondersteld dat ze goede ouders zijn).

We lezen in Job 38:1,2: ‘Toen antwoordde de Here Job uit een storm en zei: Wie is het toch, die het raadsbesluit verduistert met woorden zonder verstand?’, of zoals Het BOEK zegt: "Wie is het die door onzinnig gepraat mijn besluiten onbegrijpelijk probeert te maken”?

God trekt hier Jobs aandacht door uit een storm te spreken. Als de Verhevene, als de Allerhoogste God. Wat hier volgt trof me bij het lezen van het boek Job.

God zegt eigenlijk tegen Job: Je hebt kritiek op Mij geuit. Op mijn wereldregering, op mijn handelen. Maar Job, als je Mij niet begrijpt in mijn wegen en in mijn besluiten, en daarover je eigen theorie gaat maken, waarin je Mijn integriteit in twijfel stelt, dan maak je het alleen maar onduidelijker, raadselachtiger. Als je Mijn onkreukbaarheid in twijfel stelt, wordt het leven ondoordringbaar als een doornenstruik. Daarin raak je vast, en bezeer je jezelf. God laat Job zien dat hij Hem niet goed heeft geïnterpreteerd, dat Hij God niet zag als goed, wijs, volkomen, eerlijk. Dat hij en zijn vrienden juist daarom in die harde discussie zijn geraakt.

God verklaart niet dat het met een aanval van de boze heeft te maken. God verklaart helemaal niets! God antwoordt hem met een batterij aan vragen, waarin God Jobs twijfel aan

Gods rechtvaardigheid als het ware terugkaatst, opdat hij over zijn eigen twijfels gaat twijfelen en in zijn gedachten tot helderheid komt. Elke vraag die de HERE na vers 3 aan Job stelt, heeft te maken met de schepping: de aarde (v. 4-7), de zee (v. 8-11), de dageraad (v. 12-15), de afgronden (v. 16-18), het licht en de duisternis (v. 19,20) . . . God geeft geen verklaring van Jobs rampen. Maar overspoelt zijn criticus met een stroom vragen die hij niet kan beantwoorden. Zo wil God zijn en onze ogen openen voor de kleinheid, onwetendheid en hoogmoed van de mens. En willen we dan nog het bestuur van de HERE beoordelen?

Wat de grote God met de rede aan Job beoogt is het volgende. Job te verootmoedigen hem er toe te brengen om berouw te hebben over zijn twijfel aan Zijn goedheid. Over zijn opstandigheid en zijn dwaasheid. Tegelijkertijd mag Job zien dat God niet zijn tegenstander is. Dit is cf. mijn eigen ervaring, die ik beknopt met u delen wil, maar eerst wil ik een voorbeeld uit het boek 'Teleurgesteld in God' noemen.

Hoe gaan wij ermee om?

Ik haal vrij verwoord de schrijver Philip Vancey aan, die vertelt over zijn ontmoeting met een man. Deze zei een goed betaalde job op. Hij ging in de geestelijke hulpverlening werken. Dan wordt zijn vrouw wordt ziek. Er wordt borstkanker geconstateerd, er waren uitzaaiingen, die bestraald werden, wat weer het vervelende bijverschijnsel van kaalheid veroorzaakte. Ook kon zij daardoor maar moeizaam eten. Dit alles ging gepaard met allerlei sombere gevoelens.

Op een avond brengt hij zijn dochter met de auto weg en een dronken automobilist veroorzaakt een frontale botsing. Het meisje komt er met een gebroken arm en kleine wondjes overal van af. Hijzelf komt er echter beroerder vanaf. Vanaf dat moment werd geplaagd door enorme hoofdpijnen, zijn geheugen liet hem soms in de steek en zijn gezichtsvermogen werd ernstig aangetast. Hij zag alles dubbel en kon ook niet goed meer lopen. De man was een liefhebber van het lezen van boeken, maar dit lukte hem ook niet goed meer….

Vancey vroeg hem iets over zijn teleurstelling in God te vertellen. Tot Vanceys verbazing antwoordde de man iets in de volgende trant. 'Om je de waarheid te vertellen, ik ben helemaal niet teleurgesteld geweest in God'. Was deze man dan zo oppervlakkig? Hij zei: 'het zit zo. Eerst door de ziekte van mijn vrouw en later vooral ook door het ongeluk, heb ik geleerd God niet te verwarren met het leven. Ik ben geen stoïcijn. Ik ben net zo diep geraakt als ieder ander die zoiets meemaakt. Ik ben in staat de oneerlijkheid van het leven te vervloeken en al mijn smart en woede af te reageren. Maar ik ben ervan overtuigd dat God dezelfde gevoelens heeft ten aanzien van het ongeluk; dat Hij verdriet voelt en toornig is. Ik geef Hem de schuld niet.' Hij vervolgde: 'Ik heb geleerd om verder te kijken dan de tastbare realiteit van deze wereld en oog te krijgen voor de geestelijke realiteit. Wij zijn geneigd om te denken: het leven zou eerlijk moeten zijn omdat God eerlijk is. Maar God is niet het leven, en als ik God verwar met de tastbare realiteit van het leven, door bijv. een constante goede gezondheid te verwachten, dan stel ik mezelf kandidaat voor een noodlottige teleurstelling. Het bestaan van God en zelfs zijn liefde voor mij hangt niet af van mijn goede gezondheid'.

Hij zei verder: 'Als we een relatie met God ontwikkelen die niet afhangt van de omstandigheden van het leven, dan zijn we misschien in staat om vol te houden, als de tastbare realiteit het laat afweten (dus als omstandigheden als gezondheid, werk, voorspoed

tegen zijn). Het is mogelijk om op God te leren vertrouwen ondanks alle oneerlijkheid van het leven.

Dit is een cruciale grens voor het hele boek: de Bijbel geeft kaders voor lijden, maar niet voor ieder individueel verlies een door ons controleerbare oorzaak. Pastorale zorg moet daarom voorzichtig zijn met stellige verklaringen.

8. Job: de rechtvaardige in de storm

Het boek Job verzet zich tegen een simpele rekensom waarin ernstig lijden automatisch bewijs van persoonlijke schuld zou zijn.

Bronbasis: Thomas Gerlach, Hulp in lijden vanuit het boek Job

HULP IN LIJDEN VANUIT HET BOEK JOB

In de Bijbel worden er drie rechtvaardige mannen genoemd: Job, Daniël en Noach (Ezech.14:14)

"Broeders, neemt tot een voorbeeld van lijden en geduld de profeten, die in de naam des Heren hebben gesproken. Zie, wij prijzen hen zalig, die volhard hebben. U hebt van de volharding van Job gehoord en u hebt uit het einde, dat de Here deed volgen, gezien dat de Here rijk is aan barmhartigheid en ontferming" (Jak. 5: 10-11).

Les 1 God is soeverein - God is liefde

Job toont ons een blik in de hemelse gewesten en we zien hoe God de satan uitdaagt .Job 1:8 beschrijft Job als:

- vroom (rechtvaardig voor God)
- oprecht (recht in zijn omgang met mensen)
- godvrezende (juist begrip van en in relatie met God)
- wijkende van het kwaad (juiste houding tegenover het kwaad).

Doel van de beproeving: het bewijs leveren van de kwaliteit van Jobs karakter. Satan veracht Job, want volgens hem is Job alleen maar religieus: "Is het voor niets dat hij God vreest?" (1:9). God neemt de volledige verantwoordelijkheid voor Jobs onheil.: "en nog volhardt hij in zijn vroomheid, hoewel u Mij tegen hem hebt opgezet om hem, zonder oorzaak, in het verderf te storten" (2:3).

Conclusie: Lijden heeft voor God betekenis!

Les 2 Vrees en geloof

"Naakt ben ik uit de schoot mijner moeder gekomen, naakt zal ik daarheen wederkeren. De Here heeft gegeven, de Here heeft genomen, de naam des Heren zij geloofd. In dit alles zondigde Job niet en schreef Gode niets ongerijmds toe" (1:21-22). "Zouden wij het goede van God aannemen en niet het kwade?(2:10:). Verstandelijk accepteert Job zijn situatie, ook al zegt

hij: "Want waarvoor ik vrees, dat overvalt mij, en wat ik ducht, dat treft mij. (3:25)" Er waren aanwijzingen in zijn leven, die wezen in de richting van het lijden. Hij zocht echter persoonlijke vrede en veiligheid. Satan sloeg hem in overeenstemming met datgene wat hij vond in zijn vlees.

Conclusie: Lijden hoort bij ons karakter, onze cultuur, onze familie, etc..

9. De jammerklacht van Job

De vrienden van Job laten zien hoe woorden die op zichzelf waar kunnen klinken toch verkeerd kunnen landen wanneer ze het lijden van de ander niet dragen.

Bronbasis: Thomas Gerlach, Hulp in lijden vanuit het boek Job

Les 3 Jammerklacht

Job raakt in vertwijfeling,

-hij verlangt naar de dood, heeft niet langer angst voor de vloek van welke macht dan ook, verlangt naar de vrede van het dodenrijk (3:3,8,11-17)

-hij bekijkt zijn situatie vanuit het perspectief van de satan - God heeft hem elke uitweg ontnomen (3:23);

-pijn brengt woorden voort, die moeilijk zijn te begrijpen; "Is het uw bedoeling woorden te laken? Worden de uitingen van een wanhopige als wind geacht?" (6:2-10,26)

-hij schreeuwt om de hulp van zijn vrienden - christelijke counselors; doch de vrienden troosten niet Job, maar zichzelf (6:14). Job noemt ze kwakzalvers (13:4), jammerlijke vertroosters (16:2). De vrienden proberen volgens hun gebruik en gewoonte te troosten, maar hier is dat niet afdoende. "Ook ik zou kunnen spreken als u; waart u slechts in mijn plaats; ik zou mooie woorden tegen u aaneenrijgen; en het hoofd over u schudden; ik zou u bemoedigen met mijn mond;en het beklag mijner lippen zou leniging geven" (16:4-5). "Ontfermt u, ontfermt u mijner, u mijner vrienden" (19:21) .De vrienden van Job zijn een ernstige vermaning aan het adres van elke pastoraal werker.

"Mijn leven is verwoest, mijn dagen zijn uitgeblust , mij rest slechts het graf" (17:1).

Conclusie: de wanhoop van een man kan niet veroordeeld worden, maar moet gedragen worden.

Les 4 Geloof in de verlosser en overwinning over de dood

a) Jobs aanklacht tegen God

- Ook al aanvaardt Job verstandelijk de tegenspoed van God" (2:10), toch klaagt hij: "want de pijlen des Almachtig steken in mij ... Gods verschrikkingen stellen zich in slagorde tegen mij op" (6:4)

- Job spreekt met God en het is hem toegestaan zijn wanhoop naar-God te uiten (7:11-21). Dit is een zeer gevaarlijk, maar ook kritiek moment. Hier is heel veel wijsheid en moedig geloof van de counselor nodig.

Conclusie: wanhoop (mag en) moet geuit worden.

b) Job bepleit zijn zaak voor God

- hij vertrouwt erop dat God hem aandacht wil schenken (23:2-6)

- Job kan God niet zien, maar vertrouwt erop dat God zijn wegen kent (23:8-10)

- hij vertrouwt op Gods goede intentie; "toetste Hij mij. Ik kwam als goud tevoorschijn" (23:10).

- Job bespeurt de vijand, die hem wil vernietigen, maar hij vertrouwt erop dat alles naar Gods wil is (16:11-12+4:12-16).

Conclusie: God hoort de wanhopige en geeft hem vertrouwen.

c) Job vertrouwt zijn voorspraak, zijn verlosser

- "Wil Hij mij doden, ik blijf op Hem hopen; ja, mijn wandel wil ik voor Hem rechtvaardigen" (13:15)

- hij weet dat God zijn pleitbezorger is en dat hij bij God kan aankloppen (16:18-21), ("maar de Geest zelf pleit voor ons met onuitsprekelijke verzuchtingen" (Rom.8:26).

- "Maar ik weet dat mijn Verlosser leeft en ten laatste zal Hij op de aarde optreden ... zal ik uit mijn vlees God aanschouwen" (19:25-27).

Conclusie: Geloof houdt stand, ook als je toestand inderdaad zo miserabel blijkt te zijn.

De vrienden van Job	Een dragende pastorale houding
Zoeken snel naar een verklaring	Luistert voordat er geduid wordt
Verdedigen hun systeem	Blijft nabij de lijdende mens
Corrigeren de klacht	Verdraagt moeilijke woorden
Praten over Job	Spreekt met Job en laat stilte toe

10. Gods troost en geestelijke rijping

In de bron wordt Jobs weg gelezen als een beweging van vertwijfeling naar vertrouwen, en van horen over God naar een diepere ontmoeting met God.

Bronbasis: Thomas Gerlach, Hulp in lijden vanuit het boek Job

Les 5 De vertroosting van God

a) de troost van de jonge counselor Elihu (32-37)

- de vriendelijke benadering tot Job (33:4-7)

- de hoop op de middelaar en het losgeld (33:23-25)

- beschrijving van Gods rechtvaardigheid (34: 10-30)

- de zondigheid van de mensheid (34:35)

- nog meer woorden van Godswege (36:2-37:34)

- "Juist door zijn ellende redt Hij de ellendige; en door de verdrukking opent Hij hun oor; zo lokte Hij ook u uit de muil van de nood; naar wijde onbeperkte ruimte; naar uw rustige dis, die vol vette spijze was" (36:15-16)

- voorbereiding voor Gods verschijning in de storm (36:29).

Conclusie: Onderwijs over het wezen van God en de menselijke natuur betrekken het karakter van God in onze beschouwingen over het lijden.

b) Gods troost voor een volwassen man - De almachtige God en het lijden

- "Gord nu als een man uw lendenen; dan wil Ik u ondervragen, opdat u Mij onderricht" (38:2-4)

Dit verschilt van het troosten van een kind. Doel van de therapie: Gods troost ten volle is bestemd voor de volwassen persoon.

- Waar was U? Gods grootheid (38-39) en mijn beperktheid (40:3-5) is de grootste troost

- "Zijns gelijke is er op aarde niet; een schepsel zonder vrees; op al wat hoog is, ziet hij neer; hij is de Koning over alle trotse dieren" (40: 10-41:25). God tegenover de mens; wie wil er zijn eigen helper zijn.

Conclusie: Het doel van God is niet het herstel van het oude, maar rijpheid in het geloof.

c) Job heeft het begrepen

"Ik weet dat u alles vermoogt;en dat geen uwer plannen wordt verijdeld; Wie is het toch die het raadsbesluit ontsluiert zonder verstand? Daarom: ik verkondigde, zonder inzicht, dingen die mij te wonderbaar en die ik niet begreep. Hoor nu en ik zal spreken; ik wil U ondervragen, opdat u mij onderricht; Slechts van horen zeggen had ik van U vernomen; maar nu heeft mijn oog U aanschouwd; daarom herroep ik en doe boete in stof en as" (42:2-6).

Conclusie: Het grootste voorrecht voor een mens is een glimp op te mogen vangen van de heiligheid van God.

11. Kan lijden betekenis hebben?

De theologische bijdrage van Thomas Gerlach onderscheidt verschillende Bijbelse kaders voor lijden. Deze kaders zijn geloofsduidingen; ze mogen niet worden gebruikt als automatische diagnose van de oorzaak van iemands concrete nood.

Bronbasis: Thomas Gerlach, Objectieve theologische redenen voor subjectief psychologisch lijden

Objectieve theologische redenen voor subjectief psychologisch lijden

Door Thomas Gerlach

Het thema van het lijden bestrijkt een breed terrein. Daarbij moeten soms moeilijke vragen gesteld worden.

A) Wiens schuld is het dat ik nu moet lijden?

Lijden is het directe gevolg van de zonde - een ieder van ons zal sterven

voorbeeld: de zonde van David en haar gevolgen 2.Sam.11-20 / 1.Kon.1-2

verweven netwerk van zonden en hun gevolgen

Lijden is het algemene gevolg van de zondeval van de mens - behorend bij ons mens-zijn Rom.5:12

Speciaal lijden komt van God Job 1-2 (vooral 2:3b) / Jakobus 1:12

B) Gods perspectieven met betrekking tot het lijden

Het doel van het lijden is tweeledig

a) lijden met een oorzaak - lijden als een zondaar

zondaren lijden als gevolg van het overtreden van één van Gods beginselen

Gods reden om druk uit te oefenen: het moet berouw uitwerken

zondaren lijden als een gevolg van een bedorven karakter.

Dit kan ontstaan zijn door henzelf, de familie of de cultuur waarin ze opgroeien Voorbeeld: de misdadiger aan het kruis Lukas 23:39-43

Gods doel met lijden is nog meer zondig gedrag te voorkomen en een verlangen naar verlossing te bewerken.

Het doel is verlossing door geloof in het evangelie.

Zonde is vergeven, maar de gevolgen zijn niet weggenomen

Voorbeeld: David

b) lijden zonder oorzaak - lijden als een rechtvaardige

voorbeeld: Job

training in heiligheid en gehoorzaamheid

(Job 2:3b, Hebr.5:7-9)

hoort bij het Lichaam van Christus

"allen, die in Christus Jezus godvruchtig willen leven, zullen vervolgd worden"(2.Tim.3:12)

De belofte om tot Zijn rust in te gaan moeten in geloof aangenomen worden (Hebr.4:1-2)

Onderstaande zaken hebben betrekking op de gelovige - rechtvaardigen door de verlossing in Christus.

principes m.b.t. het lijden

het principe van de graankorrel Johannes 12:23-26 veel vrucht voort brengen door te sterven

principe van opvoeden door de Vader Hebr.12:4-13 voort brengen van de vrucht der gerechtigheid

het uitzicht in het lijden drie logische stappen volgens Romeinen 8:16-18

a) we zijn kinderen van God, en als we kinderen zijn, zijn we ook erfgenamen

b) als we met Hem delen in het lijden, zullen we ook delen met Hem in heerlijkheid

c) het lijden in de tegenwoordige tijd is het niet waard vergeleken te worden met de heerlijkheid, welke over ons geopenbaard zal worden

Het is een gegeven dat de gelovige zal lijden: 2.Tim.3:12: "allen, die in Christus Jezus godvruchtig willen leven, zullen vervolgd worden".

Het is een gegeven dat de gelovige gezegend zal worden: Markus 10:29-31: "Jezus zeide: Voorwaar Ik zeg u, er is niemand die huis of broeders of zusters of moeder of vader of kinderen of akkers heeft prijsgegeven om Mij en om het evangelie, of hij ontvangt honderdvoudig terug: nu in deze tijd, huizen, broeders en zusters en moeders en kinderen en akkers, met vervolgingen, en in de toekomende eeuw het eeuwige leven."

C) Lijden is een wezenlijk onderdeel in onze gemeenschap met de drie-enige God

Fil.3:8-11: "Voorzeker, ik acht zelfs alles schade, omdat de kennis van Christus Jezus, mijn Here, dat alles te boven gaat. Om zijnentwil heb ik dit alles prijsgegeven en houd het voor

vuilnis, opdat ik Christus moge winnen; en in Hem moge blijken niet een eigen gerechtigheid uit de wet te bezitten, maar de gerechtigheid door het geloof in Christus, welke uit God is, op grond van het geloof. Dit alles om Hem te kennen en de kracht zijner opstanding en de gemeenschap aan Zijn lijden, of ik, aan Zijn dood gelijkvormig wordende, zou mogen komen tot de opstanding uit de doden."

Het uiteindelijke doel van lijden in het leven van de gelovige is de diepe, rijpe gemeenschap met Christus. "... totdat wij alleen de eenheid des geloofs en der volle kennis van de Zoon Gods bereikt hebben, de mannelijke rijpheid, de maat van de wasdom der volheid van Christus." Efeze 4:13

12. Geloof, volharding en het kruis

De bron verbindt lijden met volharding, hoop, gemeenschap met Christus en de verwachting van toekomstige heerlijkheid.

Bronbasis: Thomas Gerlach, Objectieve theologische redenen voor subjectief psychologisch lijden

In het lijden van de christen ligt de focus op de wil en de glorie van God, en niet op de mens en zijn noden.

Rechtvaardiging uit genade door geloof verandert de kwaliteit van het lijden.

Lijden - bewijs van de aanwezigheid van het geloof

In lijden wordt zichtbaar, wie mijn god is.

Welke god geeft je de kracht om te doorstaan, te dragen? < LI>Lijden dragen is mogelijk door Gods soevereine handelen te accepteren ten opzichte van het lijden van het individu.

Lijden - bewijs van de kwaliteit van het geloof

training in volharding in het leven met God om hoop, geloof en liefde te verkrijgen (Hebr. 12:1-3)

training in hoop - het sterkste wapen tegen elk kwaad (Rom.5:1-5, 1.Petr.1:6-7)

training in geduld - zij, die lijden, zijn een voorbeeld in het geloof (Hebr.11:32-40)

Geduld vanwege koppigheid en weerspannigheid tegenover geduld vanwege een geheiligd karakter

Lijden - bewijs van de kracht van het geloof

in lijden wordt de kracht van God in ons leven openbaar

Rom.8:35-39 we worden gerekend als slachtschapen, maar desondanks zijn we overwinnaars, die overweldigend zullen overleven.

Geestelijke zwakte als gevolg van zonde tegenover "als ik zwak ben, ben ik sterk" (2.Kor.9-10)

Lijden - heiliging door het geloof

Lijden corrigeert mijn beeld van God

Lijden bevrijdt van demonie

Lijden verhindert het zondigen

Lijden maakt het leven op Christus gericht

Lijden - de triomf van het geloof De belofte van Jezus aan diegenen, die lijden Mattheus 5:3-12

"Zalig zijn de armen van geest, want hunner is het koninkrijk der hemelen
zalig die treuren, want zij zullen vertroost worden
zalig de zachtmoedigen, want zij zullen de aarde beirven
zalig die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden
zalig de barmhartigen, want hun zal barmhartigheid geschieden
zalig de reinen van hart, want zij zullen God zien
zalig de vredestichters, want zij zullen kinderen Gods genoemd worden
zalig de vervolgden om der gerechtigheid wil, want hunner is het koninkrijk der hemelen
zalig zijt u, wanneer men u smaadt en vervolgt en liegende allerlei kwaad van u spreekt om Mijnentwil.

Verblijdt u en verheugt u, want uw loon is groot in de hemelen, want alzo hebben zij de profeten voor u vervolgd."

"Want het Woord des kruises is wel voor hen die verloren gaan een dwaasheid, maar voor ons, die behouden worden, is het een kracht Gods." (1.Kor.1:18)

HOE GA JE OM MET LIJDEN, ZONDER GETRAUMATISEERD TE WORDEN?

B) Lijden en de dood
C) Lijden zonder traumatisering - de dood overwonnen
De zeven woorden van Christus aan het kruis
Matth.27:46: "Mijn God, mijn God, waarom hebt u Mij verlaten?"
Lukas 23:34: "Vader, vergeef het hen, want ze weten niet wat ze doen."
Lukas 23:43: "Waarlijk Ik zeg u, heden zult u met Mij in het paradijs zijn."
Joh.19:26: "Vrouw, zie uw zoon." ... "Zie uw moeder."
Joh.19:28: "Mij dorst."
Joh.19:30: "Het is volbracht."
Lukas 23:46: "Vader, in Uw handen beveel Ik mijn geest."

Redactionele nuance: uitspraken over de geestelijke betekenis van lijden beantwoorden niet automatisch de psychologische of medische vraag waardoor klachten zijn ontstaan. Die niveaus moeten zorgvuldig uit elkaar worden gehouden.

13. Wanneer lijden wordt afgewezen of onverdraaglijk voelt

De oorspronkelijke tekst beschrijft verschillende manieren waarop mensen tegen lijden kunnen reageren. Sommige formuleringen zijn sterk theologisch gekleurd. In deze editie worden ze gelezen als pastorale waarschuwingen, niet als psychiatrische classificaties.

Bronbasis: Thomas Gerlach, Objectieve theologische redenen voor subjectief psychologisch lijden

DE VERWOESTENDE GEVOLGEN VAN HET AFWIJZEN VAN LIJDEN

A) Haat tegenover Gods opvoeding

B) Mogelijke redenen voor het afwijzen van lijden

Afwijzen van lijden omdat men God de schuld geeft Waarom God? Wat voor een God bent U, dat U deze dingen laat gebeuren? Waarom bent U zo streng voor mij? Waar was God toen dit mij overkwam?

- Probleem van de evangelicals van God wegdwalen, omdat men God identificeert als een straffende God

Mogelijk gevolg: agressie tegenover of angst voor God - rebellie

Afwijzen van lijden vanwege de verheerlijking van zichzelf

Waarom gebeurd dit met MIJ?

Spanningsveld tussen zelfbestemming en Gods bedoelingen

Mogelijk gevolg: hevige depressie, zelfhaat, creiren van een virtuele werkelijkheid

Afwijzen van lijden vanwege het liefhebben van een bepaalde zonde of zondig gedrag

De verwerping van het patroon: oorzaak en gevolg: "mijn zonden hebben geen consequenties!"

Vaak opgeschrikt vanwege de gevolgen, die onvermijdelijk zijn.

Mogelijk gevolg: diverse psychosomatische- en psychologische problemen

Afwijzen van lijden vanwege de liefde tot de dood

Haat tegenover het leven kan verschillende oorzaken hebben:

traumatische gebeurtenissen

leven in een religieus systeem

geloven in de supermens (demonische transformatie)

verachten van zwakte en lijden

Mogelijke gevolgen: willen vluchten in de dood.

sjamanistische bijna-dood-ervaringen

teloorgang van de eenheid in het bestaan

dood van delen van de psyche

gedeeltes van het bestaan worden demonen ten dienste gesteld

"ik heb de autoriteit mijn leven vrijwillig af te leggen" (anti-Johannes 10:18)

14. Zwakheid is niet hetzelfde als zonde

De bijdrage van Kurt Blatter begint met een belangrijk onderscheid: zwakheid en tekort zijn niet op zichzelf morele schuld. De eerste beweging is daarom erkenning in plaats van zelfveroordeling.

Bronbasis: Dr. Kurt Blatter, Omgang met zwakte en gebrek

Omgang met zwakte en gebrek

Dr Kurt Blatter

Eerder , hebben wij aangetoond dat zwakte en gebrek als gevolg van de grote vergissing, die de eerste mensen begingen, ingang konden vinden. Voor iedereen is zwakte en gebrek iets dat louter negatief is. Onze definitie is: Zwakheid is alles aan en in mij : dat ik niet wens. Gebrek betekent, iets niet hebben, dat ik graag zou willen bezitten. Zwakheid en gebrek in alle mogelijke vormen hebben een verstorende uitwerking op de intermenselijke betrekkingen en zovele mensen zijn aan hun eigen zwakheden ten onder gegaan. De definitie van gebrek in de zin van: Iets niet hebben ; dat ik graag zou willen bezitten , brengt ons naar de thematiek van het tiende gebod ; namelijk naar het begrip " begeerte " : alle oorlogen , elke ruzie in het gezin , hebben uiteindelijk hun oorsprong in deze begeerte.

Geen zonden

Het begeren van dingen, die ons niet toegestaan zijn , noch ons toebehoren of aanstaan, gedraagt zich als een verslaving. Als wij deze dingen bezitten, wekt dit slechts een nieuwe honger op naar andere begeerlijke zaken. Het is echter van toepassing om niet met stenen te gooien maar om eerlijk vast te stellen hoe groot ons eigen gebrek en zwakheid zijn. Veel mensen begrijpen niet dat zwakheid en twijfel als feit op zich GEEN ZONDEN zijn maar dat zij door de verkeerde beoordeling van de eerste mens als zonde hun intrede hebben gedaan (het thema van Romeinen 7.) Het is namelijk volledig zinloos zwakheid en gebrek te bevechten. De eerste stap in de richting van omgaan met zwakheid en tekort is het AANNEMEN, DE ERKENNING van deze beide " feiten ". Wij zouden wat ons betreft psalm 62 willen laten spreken over de juiste omgang met zwakheid en tekort. Deze psalm laat overtuigend bijbelse therapie zien en tegelijkertijd ook de mogelijkheid tot gezonde maatregelen ter voorkoming (preventie.) van eventuele emotioneel geestelijke gebreken.

Psalm 62

We kunnen bovengenoemde psalm in vijf delen indelen;

1. De verzen 1-3 beschrijven de toestand van een gelovige; die gericht is op de geestelijke dimensie , hij begint de dag vanuit deze houding. Dit is tegelijkertijd ook het Getuigenis van een mens voor en tot God. " Mijn ziel keer u stil tot God , waarlijk Hij is mijn Rots en mijn Heil, mijn Burcht, ik zal niet wankelen ".

2. Vers 4 en 5 . Hier ontmoeten wij dezelfde persoon in de noden en problemen van zijn aardse werkelijkheid. Het gaat om de confrontatie met gewelddadige mensen; angst en machteloosheid komen tevoorschijn. De beschreven toestand lijkt uitzichtloos. "Hoelang zult u op een man aanstormen? u allen zult omver gestoten worden als een hellende wand, een neerstortende muur. " (wat een negatief beeld van menselijke zwakheden en tekorten is.)

3. Vers 6-9. In het hier en nu wordt de belangrijke beslissing genomen. Het MAAR van het geloof, tegelijkertijd een rustpunt, leidt de verandering van denken in. Weg van de ruwe, aardse realiteit naar God toe, de Enige, die hulp kan bieden. Hier is het Woord ook psychologisch erg fijngevoelig. Hier is er immers niet langer meer sprake van een man, die vaststaat in geloof, maar van iemand, die begint te wankelen; bij hem dreigt alles in te storten, een echte Petrus, die lijkt te zinken.

Daarom gebruikt de psalmist de conjunctief; de gebiedende wijs, hoewel hij nogmaals bijna dezelfde woorden toepast als in vers 2. " Waarlijk mijn ziel keert zich stil tot God, van Hem is mijn heil, Hij is mijn rots en mijn heil, mijn burcht, ik zal niet te zeer wankelen. " Vertrouw op Hem te allen tijde, o volk, STORT UW HART UIT VOOR ZIJN AANGEZICHT; God is ons een schuilplaats. " Betekent dat niet, dat wij EERST ons hart bij God moeten uitstorten en daarna mensen in vertrouwen moeten nemen?

Vertrouwen op God

15. Psalm 62: stort uw hart uit

Psalm 62 wordt in de bron gelezen als een pastorale beweging: van bedreiging en wankelen naar het uitstorten van het hart en een vernieuwd perspectief.

Bronbasis: Dr. Kurt Blatter, Omgang met zwakte en gebrek

Als wij willen leren mensen te vertrouwen, moeten wij er ook op wijzen, dat we mensen NIET MEER MOETEN VERTROUWEN dan dat wij God vertrouwen d.w.z. dat wij niet op mensen REKENEN. (Jeremia 15, 7.) 4.

Vers 10 en 11. Hier wordt ons een belangrijk feit verklaard; dat namelijk door je te richten op de geestelijke werkelijkheid, de aardse realiteit een andere waarde krijgt, anders gezegd, in een ander licht, komt te staan, door een andere bril bekeken wordt. Dit is niet alleen een therapeutische aangelegenheid maar iets, dat als bijbels therapeuticum steeds weer te beleen en te ervaren is. " Waarlijk , een ademtocht zijn de geringe, een leugen de aanzienlijken. (m.b.t. vers 4 en 5.) In de weegschaal gaan zij omhoog, tezamen lichter dan een ademtocht. Vertrouw niet op verdrukking, stel geen ijdele hoop op roof; als het vermogen aanwast, zet er het hart niet op."

5. Vers 12 en 13. Aan het eind van de psalm staat een zwaar beproefde mens, nadat hij door deze nieuwe visie op de aardse realiteit een " BLIKVERWIJDING " heeft ervaren. Hij staat voor God en erkent, dat hij als mens niet oordelen kan, ook niet over anderen, die hem, zelfs naar het leven staan. Want God zegt: Mij is het gegeven om te oordelen. "De mens staat in ontzag voor God, in een dankbare houding voor de nieuwe visie, waarin hij zich aan

de almacht en gerechtigheid van God onderwerpt

"God heeft eenmaal gesproken, ik heb dit tweemaal gehoord. "

a. God alléén is machtig. (niet andere mensen.)

b. " Ook de goedertierenheid, o Here, is de Uwe, want u zult ieder vergelden naar zijn werk. " Kort samengevat gaat het hier om een sterk bedreigd mens ,dat niet zelf en niet rechtstreeks voor zijn recht strijdt, maar hij keert zich door het MAAR van zijn geloof naar de geestelijke realiteit .

Door deze therapeutische daad mag hij de aardse werkelijkheid anders bezien en kan hij gelijktijdig de macht en gerechtigheid van God over alle mensen beleven. Eenvoudig gezegd heeft deze gelovige ervoor gekozen om de omweg via God te nemen. Dat willen wij nu ook

samen proberen. In deze afbeelding gaat het twee keer om hetzelfde. Ten eerste willen wij een voorbeeld uit de wetenschap en techniek onderzoeken, om het zo verkregen inzicht op de mens toe te passen.

A) Wanneer wij om de een of andere reden van Europa naar Amerika willen telefoneren, zijn hiervoor tegenwoordig twee mogelijkheden, namelijk :

a) via de trans-Atlantische kabel en

b) via een satelliet. Wanneer wij de wetenschap vragen, langs welke weg het sneller zou gaan, krijgen wij als antwoord: waarschijnlijk a) omdat de klankgolf zich met lichtsnelheid voortbeweegt en vanwege het feit dat de afstand naar a) wezenlijk korter is dan de afstand naar b) via de satelliet.

Als we ons afvragen hoe de kwaliteit van de overdracht is , antwoorden alle wetenschappers direct : b) . De telecommunicatie via de satelliet, die immers een heel continent kan omvatten, is op deze wijze kwalitatief aanmerkelijk beter, in het bijzonder omdat de kunststof beschermlaag van de trans-Atlantische kabel tegenwoordig door haaien wordt opgegeten.

Samengevat betekent dit: DE OMWEG via de satelliet is in zijn geheel BETER, ook wanneer het nemen van deze omweg iets LANGER duurt. B) Als wij dit verworven inzicht toepassen op de mens, wordt m.b.t de DIRECTE COMMUNICATIE het resultaat nog radicaler. Laten we aannemen dat hetgeen dat tegenover ons staat, het JIJ, zich als tegenstander van ons opstelt, m.a.w. onze vijand voorstelt, een mens, die ons op een bepaalde wijze onrecht heeft aangedaan. Nu moeten wij deze mens eigenlijk met geduld, met liefde en barmhartigheid benaderen en hem van ganser harte vergeven. We moeten hier zeer duidelijk in gedachten houden, dat dit DIRECT, d.w.z. uit eigen kracht NIET mogelijk is. Slechts de omweg via God creëert de voorwaarde , die nodig is voor het WARE; geduld, liefde, barmhartigheid en vergeving. De betekenis van deze omweg via God, zullen wij vervolgens uitwerken. Hetgeen, dat in het volgende hoofdstuk over agressief gedrag verteld wordt, is hier al duidelijk een probleem voor ons allen. De natuurlijke reactie op vijandschap is niet; liefde, geduld of vergeving, maar is wat ons betreft gewoonlijk passief hetzij actief agressief gedrag. De omweg via God kent daarom ten eerste het uitgangspunt van PROGRAMMA-VERANDERING, die ten diepste in het hart van de mens plaats vindt; eerst moet er een verandering van denken in hem bewerkt worden. Deze verandering van het programma heeft in ieder geval iets met MIJN WIL te maken: Ik wil hier en nu een ander, een Bijbelser gedrag in de praktijk brengen. Rom 12,2 moet hier nogmaals in herinnering gebracht worden " Wordt niet gelijkvormig aan deze wereld (agressie beantwoorden met agressie.) maar wordt hervormd door de vernieuwing van uw denken". (grieks nous= Programmaverandering.) Het denken; de gezindheid, instelling en houding, hebben altijd een relatie tot onze wil. De genoemde programmaverandering bestaat uit drie stappen, iedere stap heeft een bijbels fundament.

1. Psalm 62,9 " Stort uw hart uit voor de Heer. " Wat betekent dit concreet m.b.t de moeilijke medemens, onze vijand? ZEG TOCH ALLES, VERTEL GOD HOE ERG JE JE DOOR DIE ANDER VERWOND EN BELEDIGD VOELT, DEEL AL JE SLECHTE GEDACHTEN OVER DE ANDER. BEKLAAG ALLE PIJN, HET NIET BEGREPEN ZIJN, ALLE GEVOELENS VAN

EENZAAMHEID, ALLE NEGATIEVE GEVOELENS EN GEDACHTEN, hoe je het maar noemen wilt, het maakt niet uit, stort je hart uit zoals je een kannetje melk in een kruik giet. Als je in heel zware omstandigheden verkeerd hebt, stort dan ook je hart uit, vertel God over al jouw emoties en gedachten, hoe erg ze ook kunnen zijn. God kent toch al je boze gedachten, je innerlijk ligt open en bloot voor Gods ogen. Giet je hart uit op deze manier, deel Hem alles mee, ook de diepste beroeringen van je hart. Zo'n "uitstorting in gbed" klinkt dan niet zo mooi en feestelijk, niet zo vroom, maar als schreeuw van je ziel bestaat het misschien uit uitdrukkingen, die je gewoonlijk niet op zondag of in de eredienst gebruikt.

16. De omweg via God

De metafoor van de omweg benadrukt dat vergeving, geduld en liefde niet simpelweg uit wilskracht hoeven te worden geproduceerd. Eerst krijgt de innerlijke werkelijkheid taal voor God.

Bronbasis: Dr. Kurt Blatter, Omgang met zwakte en gebrek

2. Als je echt ALLES kwijtgeraakt bent, volgt de toepassing van Efeze 5,20. op een heel praktische manier. "Zeg ALTIJD voor ALLES God, de Vader dank, door onze Here Jezus Christus." Ja vooral ook voor deze moeilijke medemens, voor deze onbegrijpelijke omstandigheid, moet je God van harte kunnen danken. Is dat werkelijk mogelijk? Wij geloven dat het mogelijk is. We kunnen echter het vaak alléén maar in de praktijk brengen als wij God danken met de toevoeging: " Ik dank U God, hiervoor en voor die persoon, hoewel ik niet begrijp waarom U dit toelaat. Ik weet dat U nooit fouten maakt, daarom WIL ik volgens Efeze 5,20 ook daarvoor danken, ondanks het feit, dat ik U nu niet kan begrijpen. "

3. Nu kunnen wij pas Matth. 5,44 toepassen " Heb jullie vijanden lief, zegen, wie jou vervloeken, doe wel aan degenen, die jullie haten, bidt voor hen, die jullie beledigen. " Punt twee brengt mij in de gemeenschap met God, door de gehoorzaamheid aan Zijn woord (Efeze 5,20.) godvruchtigheid beoefenen. We wezen daar al op " De vreze des Heren is het begin der kennis. " (Spreuken 1,7.) We geloven, dat speciaal dit gebied, heel bijzonder ook in het kader van de intermenselijke contacten, gerelateerd is aan een verandering van denken als proces, (programmaverandering.), dat geldt voor iedereen.

Pas door de gemeenschap met God kunnen geduld, liefde, barmhartigheid en vergeving slagen, want deze eigenschappen als geestelijke gaven, zijn alléén maar te verkrijgen in de onmiddellijke gemeenschap en verbinding met God. Enkele jaren geleden werd ik het slachtoffer van een ongeval en liep ik hierbij rugletsel op. Ik werd de hele nacht geplaagd door hevige pijn en kwam tot de conclusie dat mijn ene voet gedeeltelijk verlamd en het gevoel erin gestoord was. Na een slapeloze nacht stond ik 's morgens vroeg op om mijn " stille tijd " te houden. Deze tijd was alles behalve stil. Ik was woedend op mijzelf en mijn omstandigheden, omdat het ongeluk gebeurd was en tegelijkertijd was ik ook woedend op God, Hij had immers het ongeluk toegelaten. Maar omdat ik wist, dat wij voor alles , ook voor zulke moeilijke omstandigheden, God moeten danken, (Efeze 5,20.), bad ik ongeveer als volgt

: " Ik dank U, God , voor alles, ook voor mijn pijn, Halleluja, amen. " Dit gebed bewerkte helaas geen rust en stilte in mij, het was niet OPRECHT geweest. Het stormde nog steeds in mijn binnenste. Pas toen ik, volgens Psalm 62,9 mijn hart; d.w.z. al mijn onderdrukte ergernis en boosheid, mijn bitterheid en verwijten, ook mijn slechte gedachten, zó aan God meedeelde, (= mijn hart uitstortte.) als ik ze ervoer, keerde de rust terug. Toen was ik pas in staat God werkelijk te danken voor het ongeluk; waarbij ik openlijk deze woorden eraan toevoegde: " Ik dank U, God, hiervoor, ook al kan ik U niet begrijpen en ben ik zelf niet in staat om de situatie te aanvaarden.

Dr. Kurt Blatter

Uit Bijbels omgaan met stress :Psychosomatische aspecten st Promise

17. Een pastorale weg door lijden en rouw

Uit de vijf bronnen komt geen stappenplan waarmee lijden beheersbaar wordt. Wel ontstaat een herkenbare pastorale weg. Die begint niet met verklaren, maar met zien. Niet met corrigeren, maar met luisteren. Niet met het ontkennen van zwakheid, maar met het erkennen ervan.

Daarna krijgt het hart taal. Jeremia klaagt. Job protesteert. Psalm 62 nodigt uit het hart uit te storten. Teleurstelling in God hoeft daarom niet onder een laag vrome woorden verborgen te blijven. De vraag is niet of de emotie netjes genoeg is, maar of zij in waarheid voor God gebracht kan worden.

Vervolgens komt onderscheid. Niet ieder lijden heeft dezelfde oorzaak. Niet iedere moeilijke omstandigheid is een persoonlijke straf. Niet iedere psychische klacht kan theologisch worden verklaard. De Bijbel zelf laat zowel gevolgen van menselijk handelen als onschuldig lijden, gebrokenheid, vervolging en ondoorgrondelijkheid zien.

Ten slotte is er hoop. Hoop is in deze bronnen niet hetzelfde als de garantie dat het oude terugkomt. Bij Job wordt juist gesproken over rijpheid; bij Jeremia over Gods trouw midden in de puinhopen; bij Psalm 62 over een schuilplaats; in het evangelie over de Gekruisigde en Opgestane. Christelijke hoop is daarom uiteindelijk relationeel: niet alleen de verwachting dat omstandigheden veranderen, maar dat de mens in zijn nood niet buiten Gods bereik valt.

Pastorale leidraad in zeven bewegingen

Beweging	Vraag
1. Erkennen	Wat is er werkelijk verloren gegaan?
2. Luisteren	Welke woorden, emoties en vragen leven er?
3. Klagen	Kan dit zonder censuur voor God worden gebracht?
4. Onderscheiden	Wat weten we wel - en wat weten we niet - over oorzaak en betekenis?
5. Verbinden	Wie kan nabij blijven zonder het lijden over te nemen?
6. Herinneren	Welke woorden, beloften of eerdere ervaringen

	dragen nog?
7. Hopen	Wat betekent trouw wanneer herstel niet onmiddellijk komt?

Gebed voor wie geen woorden meer heeft

God, U ziet wat ik verloren heb en wat ik niet begrijp. Ik hoef mijn verdriet voor U niet mooier te maken dan het is. Ontvang mijn vragen, mijn boosheid, mijn angst en mijn stilte. Bewaar mij voor gemakkelijke antwoorden en voor wanhoop. Geef mij mensen die kunnen blijven, woorden wanneer ik kan spreken en rust wanneer ik alleen kan zwijgen. Leer mij hopen zonder de werkelijkheid te ontkennen. Amen.

Bronnen en verantwoording

Guus Molenaar/Moolenaar, “Over verlies en rouw”. Oorspronkelijk verschenen in Promise, jaargang 2004, nr. 1.

Guus Molenaar, “Teleurgesteld in God?”. Pastorale bijdrage over verwachtingen, Gods zwijgen en de verwerking van teleurstelling.

Thomas Gerlach, “Hulp in lijden vanuit het boek Job”, vertaald door Gerard Feller.

Thomas Gerlach, “Objectieve theologische redenen voor subjectief psychologisch lijden”.

Dr. Kurt Blatter, “Omgang met zwakte en gebrek”, uit materiaal over Bijbels omgaan met stress / psychosomatische aspecten.

De Bijbelverwijzingen zijn overgenomen uit de aangeleverde bronteksten. Citaten en formuleringen uit oudere vertalingen zijn waar mogelijk redactioneel gestroomlijnd zonder de strekking van de bron te wijzigen.